Noves cites de Chrysomelidae (Coleoptera) d'Eivissa i Formentera (Illes Pitiüses)

Antoni SACARÉS i Eduard PETITPIERRE

SHNB

SOCIETAT D'HISTÒRIA NATURAL DE LES BALEARS

Sacarés, A. i Petitpierre, E. 1999. Noves cites de Chrysomelidae (Coleoptera) d'Eivissa i Formentera (Illes Pitiüses). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 42: 33-37. ISSN 0212-260X. Palma de Mallorca.

Es citen per primera vegada disset espècies de Chrysomelidae de les Illes Pitiüses, deu per Formentera i dotze d'Eivissa, la majoria d'elles Alticinae.
***Paraules clau:** Alticinae, Coleoptera, noves cites, Illes Pitiüses.*

NEW CITATIONS OF CHRYSOMELIDAE (COLEOPTERA) FROM EIVISSA AND FORMENTERA. Seventeen species of Chrysomelidae from Pityusic Islands have been cited. Ten of these species are new for Formentera and twelve for Eivissa, most of them Alticinae.
***Keywords:** Alticinae, Coleoptera, new records, Pityusic Islands.*

Antoni SACARÉS, Museu Balear de Ciències Naturals, Apartat de Correus 55, 07100 Sóller (Balears). Eduard PETITPIERRE, Laboratori de Genètica, Departament de Biologia, Universitat de les Illes Balears, i IMEDEA, CSIC-UIB, 07071 Palma de Mallorca (Balears).

Recepció del manuscrit: 15-jul-99; revisió acceptada: 11-oct-99.

Introducció

Després del treball de Jolivet (1953) en els darrers anys s'ha fet un esforç important per ampliar el coneixement de la fauna de Chrysomelidae de les Balears (Petitpierre i Doguet, 1981; Petitpierre, 1985; Petitpierre i Doguet, 1986; Bastazo, Vela i Petitpierre 1993; Palmer i Petitpierre, 1993; Petitpierre i Palmer, 1993; Gómez-Zurita *et al.*, 1996). El present treball és una contribució més a aquest esforç per conèixer la fauna balear de Chysomelidae en el que es citen per primera vegada deu espècies de Formentera i dotze d'Eivissa resultat de vàries expedicions dels autors. Amb aquest treball no pensam que estigui acabat el catàleg de les Pitiüses, ja que es probable que fent expedicions a diferents èpoques de l'any es pugui ampliar.

Mètodes

El sistema de mostreig emprat ha estat una mànega per a batre la vegetació que s'utilitzà de manera indiscriminada sense identificació de les plantes hospedadores llevat dels casos esmentats en el llistat de

resultats. Els exemplars capturats han estat preparats en sec i es conserven a les col·leccions privades dels autors (EP- Eduard Petitpierre; AS- Antoni Sacarés).

Per a la determinació de les espècies s'han seguit bàsicament els treballs de Doguet (1994) i Bastazo (1997) així com la comparació amb el material ja identificat de la col·lecció d'un dels autors (EP).

Resultats

A la Taula 1 es presenta el llistat d'espècies de Chrysomelidae verificades fins ara per a les Pitiüses, les espècies citades per primera vegada en el present treball s'assenyalen amb un *.

CRIOCERINAE
Crioceris paracenthesis (Linnaeus, 1767)
Eivissa: Sta. Eulàlia 21-IX-1996 (1 exemplar AS)
Capturada sobre *Asparagus officinalis*.

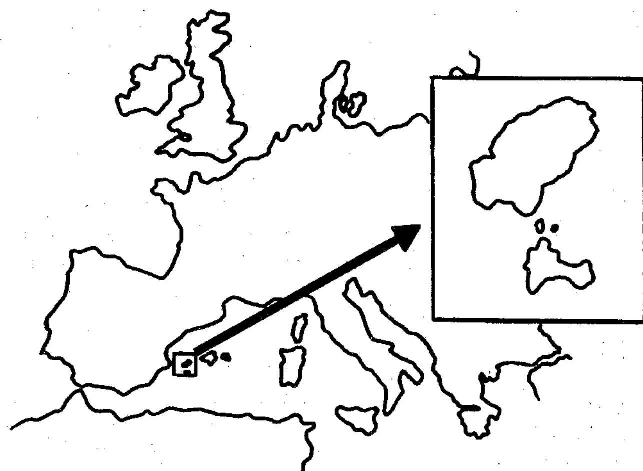

Fig. 1. Situació d'Eivissa i Formentera (Illes Pitiüses).
Fig. 1. Location of Eivissa and Formentera (Pityusic Islands).

CHRYSOMELINAE
Chrysolina americana (Linnaeus, 1758)
Eivissa: Sant Joan 15-IV-1948 (Museu Zoologia de Barcelona, Español. leg)
21-IX-1996 (1 exemplar AS)
Sant Antoni 12-IV-1950 (Museu Zoologia de Barcelona, Español. leg)
Eivissa 20-IX-1996 (15 exemplars AS)
Jesús 21-IX-1996 (8 exemplar AS)
Espècie ja coneguda a les Balears i també de Formentera però no citada d'Eivissa. La planta hospedadora és *Rosmarinus officinalis*.

ALTICINAE
Phyllotreta consobrina (Curtis, 1837)
Eivissa: Sta. Eulàlia 21-IX-1996 (5 exemplars AS)
S. Joan 21-IX-1996 (1 exemplar AS)

Phyllotreta cruciferae (Goeze, 1777)
Eivissa: Sta. Eulàlia 21-IX-1996 (2 exemplars AS)
S. Joan 21-IX-1996 (1 exemplar AS)

Phyllotreta procera (Redtenbacher, 1849)
Eivissa: Sta. Eulàlia 21-IX-1996 (2 exemplars AS)
Formentera: 23-VII-1990 (3 exemplars EP)
És la primera cita a les Pitiüses i curiosament ja estava citada a totes les altres illes grans de les Balears (Mallorca, Menorca, Cabrera i Sa Dragonera).

Phyllotreta variipennis (Boieldieu, 1859)
Formentera: 23-VII-1990 (1 exemplar EP)

Aphthona nigriceps (Redtenbacher, 1842)
Formentera: 21-IX-1996 (1 exemplar AS)

Longitarsus anacardius (Allard, 1866)

Taula 1. Llistat d'espècies de Chrysomelidae verificades fins ara per a les Pitiüses. Les espècies citades per primera vegada en el present treball s'assenyalen amb un *.
Table 1. Check-list of Chrysomelidae known from Pityusic Islands. Species with asterisc (*) are new records for the Pityusic Islands.

	Eivissa	Formentera
Crioceris paracenthesis (Linnaeus, 1767)	*	
Lachnaia tristigma (Lacordaire, 1848)	+	
Cryptocephalus (Burlinius) fulvus Goeze, 1777	+	
C. (Burlinius) macellus Suffrian, 1860	+	
Chrysolina americana (Linnaeus, 1758)	*	+
C. bankii ibizensis Bechyné, 1950	+	
Xanthogaleruca luteola (Müller, 1766)	+	
Phyllotreta consobrina (Curtis, 1837)	*	
P. cruciferae (Goeze, 1777)	*	
P. procera (Redtenbacher, 1849)	*	*
P. variipennis (Boieldieu, 1859)	+	*
Aphthona cyanella (Redtenbacher, 1849)	+	
A. depressa Allard, 1859	+	
A. flaviceps Allard 1859	+	
A. nigriceps (Redtenbacher, 1842)	*	
Longitarsus aeruginosus (Foudras, 1859)	+	
L. albineus (Foudras, 1859)	+	
L. anacardius (Allard, 1866)	*	*
L. ballotae (Marsham, 1802)	+	
L. candidulus (Foudras, 1859)	+	+
L. cerinthes (Schrank, 1798)	+	*
L. codinai Madar i Madar, 1965	*	*
L. exsoletus (Linnaeus, 1758)	*	
L. lycopi (Foudras, 1859)	+	
L. obliteratus (Rosenhauer, 1847)	+	
L. ochroleucus (Marsham, 1802)	*	
L. pellucidus (Foudras, 1860)	*	*
L. strigicollis Wollaston, 1864	*	*
Altica ampelophaga Guérin, 1858	+	
Podagrica malvae semirufa Küster, 1847	+	
Chaetocnema tibialis (Illiger, 1807)	+	
Psylliodes chrysocephala (Linnaeus, 1758)	*	
P. cuprea (Koch, 1803)	*	
Dicladispa testacea (Linnaeus, 1767)	+	*

Eivissa: Sta. Eulàlia 21-IX-1996 (1 exemplar AS)
S. Joan 21-IX-1996 (1 exemplar AS)
S. Josep 21-IX-1996 (2 exemplars AS)
Formentera: 21-IX-1996 (3 exemplars AS)

Longitarsus cerinthes (Schrank, 1798)
(=*L. nervosus* Wollaston, 1854)
Formentera: 21-IX-1996 (21 exemplars AS)

Longitarsus codinai Madar i Madar, 1965
Eivissa: Sta. Eulàlia 21-IX-1996 (12 exemplars AS)
S. Joan 21-IX-1996 (6 exemplars AS)
Jesús 21-IX-1996 (11 exemplars AS)
S. Josep 21-IX-1996 (11 exemplars AS)
Formentera: 21-IX-1996 (13 exemplars AS)

Longitarsus exsoletus (Linnaeus, 1758)
Eivissa: Jesús 20-V-1994 (2 exemplars EP)
Sta. Eulàlia 21-IX-1996 (1 exemplar AS)

Longitarsus ochroleucus (Marsham, 1802)
Formentera: 21-IX-1996 (1 exemplar AS)

Longitarsus pellucidus (Foudras, 1860)
Eivissa: Sta. Eulàlia 21-IX-1996 (7 exemplars AS)
Formentera: 21-IX-1996 (1 exemplar AS)

Longitarsus strigicollis Wollaston, 1864
(= *L. bombycinus* Mohr, 1962)
Eivissa: Sta. Eulàlia 21-IX-1996 (1 exemplar AS)
Jesús 21-IX-1996 (1 exemplar AS)
Formentera: 21-IX-1996 (1 exemplar AS)
Aquesta espècie només havia estat citada de Mallorca.

Psylliodes chrysocephala (Linnaeus, 1758)
Eivissa: Sta. Eulàlia 21-IX-1996 (3 exemplars AS)

Psylliodes cuprea (Koch, 1803)
Eivissa: S. Joan 21-IX-1996 (1 exemplar AS)

HISPINAE
Dicladispa testacea (Linnaeus 1767)
Formentera: 21-IX-1996 (1 exemplar AS)

Discussió i conclusions

Els treballs anteriors relatius a la fauna de Chrysomelidae d'Eivissa i Formentera (Jolivet, 1953; Compte, 1966; Segarra i Petitpierre, 1988) indiquen un total de 19 espècies a Eivissa i quatre a Formentera. Aquests nombres són clarament inferiors als de les espècies de Mallorca (108), Menorca (60) o inclús Cabrera (17), aquest fet ens va fer suposar que s'havien de trobar noves espècies que vivien a les Pitiüses i no havien estat citades fins aleshores. La causa de la diferència en el nombre d'espècies citades entre les illes és, potser, degut a la intensitat de mostreig, observació que ja va fer Compte (1966) referida als coleòpters en general. No obstant, la superfície d'Eivissa és inferior a la de Mallorca i de Menorca i per tant el nombre d'espècies esperades i la probabilitat d'extinció de les paleoespècies originals serien les causes principals, segons la nostre opinió, d'aquestes diferències. Aquest mostreig s'hauria de continuar per completar el catàleg dels crisomèlids de les Balears.

En el present treball han estat citades disset noves espècies per a les Illes Pitiüses però cal destacar que totes les espècies esmentades ja eren conegudes a les Balears i que són espècies freqüents a la Mediterrània occidental. No s'han inclòs en el llistat *Phyllotreta corrugata* ni *Longitarsus foudrasi* citades per Compte (1966) però de dubtosa determinació. És interessant d'assenyalar que les dues espècies verificades a les Balears del gènere *Lachnaia* no conviuen. *L. vicina* es troba a Mallorca i Menorca mentre que *L. tristigma* és restringida d'Eivissa per la qual cosa permet suposar una possible exclusió competitiva.

Així doncs, actualment, el nombre d'espècies verificades per l'illa d'Eivissa és de trenta una i el de Formentera de tretze. Si comparam aquests nombres amb el total de crisomèlids de Balears (cent quinze) tenim que la presència a Eivissa és del 27% i a Formentera del 11% mentre a Mallorca s'hi troben el 98% de les espècies i a Menorca el 54%.

Agraïments

Els autors volen expressar el seu agraïment al Sr. O. Escolà del Museu de Zoologia de Barcelona per totes les facilitats donades per a consultar les seves col·leccions així com la bona voluntat per enviar les dades sol·licitades. A Txus Gómez-Zurita pels consells i opinions donats en la determinació d'alguns exemplars. A Aina Aguareles per la seva inesgotable col·laboració en les tasques de mostreig i a Andreu Miró per la seva ajuda.

Bibliografia

Bastazo, G. 1997. *El género* Longitarsus *Berthold, 1827 (Coleoptera, Chrysomelidae) en la Península Ibérica: aspectos taxonómicos, sistemáticos y biológicos*. Tesis doctoral Universidad de Granada. 407 pp.

Bastazo, G., Vela, J.M. i Petitpierre, E. 1993. Datos faunísticos sobre Alticinae ibéricos (Col. Chrysomelidae). *Boln. Asoc. esp. Ent.*, 17(1): 45-69.

Compte, A. 1966. Resultados de una expedición zoológica a las islas Pitiusas. 2. Coleópteros. *Bol. R. Soc. Española Hist. Nat. (Biol.)*, 64: 239-275.

Doguet, S. 1994. *Coléoptères Chrysomelidae. Volume 2. Alticinae*. Fédération Française des Sociétés de Sciences Naturelles, Paris. 693 pp.

Gómez-Zurita, J., Sacarés, A. i Petitpierre, E. 1996. Chrysomelidae de Sa Dragonera. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 39: 129-134.

Jolivet, P. 1953. Les Chrysomeloidea des Iles Baléares. *Inst. R. Sc. Nat. Belg., Mem. 2ème série 50*: 1-88.

Palmer, M. i Petitpierre, E. 1993. Els Coleòpters de Cabrera: Llista faunística i perspectives d'estudi. In: Alcover, J. A., Ballesteros, E. i Fornós, J.J. eds. *Història Natural de l'Arxipèlag de Cabrera*: 383-407. CSIC-Edit. Moll. Mon. Soc. Hist. Nat. Balears 2. Palma de Mallorca.

Petitpierre, E. 1985. Notas faunísticas y ecológicas sobre Chrysomelidae (Coleoptera) de Mallorca y Catalunya. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 29: 31-36.

Petitpierre, E. i Doguet, S. 1981. Capturas nuevas o interesantes de coleópteros Chyrsomelidae para la Península Ibérica. *Nouv. Revue Ent.*, 2: 165-178.

Petitpierre, E. i Doguet, S. 1986. Crisomélidos nuevos para la fauna de Mallorca. *Ses. Entom. ICHN-SCL*, 4: 125-129.

Petitpierre, E. i Palmer, M. 1993. Noves aportacions a la fauna coleopterològica de les Illes Balears. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 36: 77-82.

Segarra, C. i Petitpierre, E. 1988. Chromosomes of sixteen European Species of *Longitarsus* flea-beetles (Coleoptera, Chrysomelidae). *Genetica*, 76: 203-208.